

communiter recipitur a jurisperitis, quorum iudicium in huiusmodi causis proprium est, suslinenda est et approbanda. Potest autem in hunc modum exponi: nam quamdiu talis religiosus est in religione incapaci hæreditatis, ideo non succedit religio, quia ipsa cedit juri suo, non quia, quantum est ex parte talis personæ, non posset habere jus succedendi, et ideo statim ac illa persona unitur alteri Ecclesiæ, quæ est capax successionis, et non cedit juri suo, transfert in illam jus succedendi. Unde intelligitur per professionem in tali religione non fuisse extinctum omnino jus succedendi, neque absolute fuisse translatum ad alios fratres, vel possibiles hæredes, sed vel mansisse quasi suspensum, ut secundum præsentem statum in nullo actu sit tale jus, sed sit quasi spectans rerum eventum; vel certe, si ad alios fuit translatum, fuerit etiam non absolute, sed dependenter a futuro eventu; vel denique dici potest, hoc jus radicaliter semper manere in persona religiosi, neque hoc repugnare paupertati, quia non est ut ipse succedat, vel sibi acquirat, sed ut loco et nomine ejus Christus (ut sic dicam), vel aliquis pius locus succedat. Unde etiam considero, per professionem acquiri Christo vel Ecclesiæ jus succedendi in bonis in quibus religiosus succedere deberet; hoc tamen jus applicari illi religioni vel monasterio, cujus filius vel membrum est talis religiosus, et ideo quamdiu ipsa religio renuntiat, seu non vult tale jus, amittitur hæreditas, si eo tempore succedat, et ita transit jus succedendi ad fratres, etc. Si autem ante tempus successionis, id est, ante mortem parentis, translatio fiat ad Episcopatum, applicatur jus illud tali Ecclesiæ, quia illa applicatio est quasi deambulatoria, quamdiu vivit ille cui succedendum est; neque intelligitur Christus aut Ecclesia aliter eam fecisse, aut omnino renuntiasse ex vi primæ professionis. Hæc autem omnia non aliter probantur, nisi quia sine dubio potuit Ecclesia hoc modo disponere circa successionem religiosi, estque talis modus valde consentaneus pietati et rationi, et nihil repugnat tali statui religioso; nam illi satisfacit per hoc, quod ejus communitas non succedat, neque etiam religiosus ipse (eo modo quo posset) quamdiu est membrum ejus. Neque etiam hic modus est injuriosus aliis, qui cupiunt esse hæredes, quia non debetur illis jus succedendi, cui religiosus voluntarie renuntiat, et ideo potest renuntiare sub quacumque conditione, v

modo ab Ecclesia instituto. Denique jus dicti cap. *Statutum* non fundatur in hoc, quod prius monasterium fuerat ordinis S. Benedicti, et capax hæreditatis, sed in hoc solum, quod consecratio Episcopalis absolvit monachum a priori lege, et facit capacem paternæ hæreditatis; ergo non est a nobis restringendum, sed extendendum.

17. Quin potius relati auctores non solum de translatione ad Episcopatum hanc legem intelligunt, sed etiam illam ampliant ad omnem legitimam translationem ad alium statum. Ita ut si monachus S. Francisci vivente suo patre transeat ad alium ordinem capacem hæreditatis, et ibi secundo profiteatur, postea, mortuo patre, secundum monasterium succedit in hæreditate paterna, quia cum persona transfertur hoc jus, et secundum monasterium illi non cedit, neque illi præjudicat quod prius monasterium illud non acceperit, quia non fuit propterea omnino extinctum, neque absolute translatum ad alios sæculares, ut explicuimus. Et eadem ratione hoc ampliant, etiamsi primum monasterium fuerit capax hæreditatis, quia si de facto non successit, eo quod pater semper vixit, et eo vivente filius transfertur ad aliud monasterium capax etiam hæreditatis, et ibi legitime proficitur, postea moriente patre non prius, sed posterius monasterium succedit propter eandem rationem, quia prius monasterium nunquam habuit jus firmum, vel certe tantum habuit spem, et utriusque fundamentum per transitum sublatum est, et in aliud monasterium translatum. Unde consequenter etiam dicendum est, si secundum monasterium sit incapax hæreditatis, nihilominus prius amittere jus vel spem succedendi, licet posterius illam non acquirat. Nam amissio per se fit ex vi translationis et ablationis fundamenti; quod autem altera religio nolit tale jus succedendi, accidentarium est; unde in eo casu transibit hæreditas ad alios legitimos hæredes. Quæ omnia minus mihi certa sunt, quia non sunt in aliquo expresso jure fundata; tamen, quia probabiles rationes sunt deductæ ex supradicto jure, et quia communiter doctores cum Bartolo ita sentiunt, probanda sunt, nisi aliqujus regni expressum jus obstiterit, ut Rebuffus, dict. cons. 14, significavit.

18. *Cui acquirat professus rediens legitime ad sæculum.* — Unum autem inconveniens ex dictis sequi videtur, scilicet, si huiusmodi religiosus vivente patre ad sæculum redeat, tunc etiam monasterium privari successione,

si contingat, eo tempore quo religiosus a tali religione absolutus in sæculo manet, testatorem, vel parentem mori; quod videtur contra superius dicta. et contra rationem, quia per solemne votum paupertatis acquisitam fuit Christo aut Ecclesiæ speciale jus ad illam hæreditatem, et ideo licet ab una religione possit transferri in aliam, vel in aliquam Ecclesiam, ad quam legitime transfertur persona, tamen semper respectu Dei conservatur illud jus tanquam sacrum quid, solumque in applicatione ad locum sacrum fit mutatio. In mutatione vero ad sæculum si religio amittat successionem, jus illud (ut sic dicam) omnino amittitur Christo, et quod sacrum effectum fuerat, iterum profanum efficitur, quod videtur inconveniens. Circa hoc Bartolus, dicto lib. 4 Minoritarum, c. 3, generaliter affirmat, quoties religiosus absolvitur ab ordine suo sine translatione ad aliquam Ecclesiam seu dignitatem, non recuperare jus succedendi, etiamsi absolutio licito modo fiat.

19. Verumtamen hanc doctrinam intelligendam censeo, quando absolutio solum est ab actuali obedientia, vel clausura religionis, et non ab ipsomet vinculo professionis; ita enim intelligendum est exemplum Bartoli ibidem; aut certe nec verum est, nec consequenter positum. Ait enim religiosum propter sua merita ejectum a religione, et translatum ad aliam de licentia Prioris, non transferre in aliam jus succedendi, quia illa absolutio magis est ad pœnam, quam ad præmium. Hoc autem erit verum, si translatio ad aliud monasterium, solum sit quasi per coactionem et detrusionem in illud in pœnam; nam tunc quoad proprietatem semper illa bona pertinent ad prius monasterium, quamvis secundum possit eis frui, quamdiu talis religiosus in eo vixerit. Si autem sit vera translatio per novam professionem in altera religione, plane transfertur in illam jus succedendi, juxta superius dicta. Neque enim obstat quod abjectio fuerit pœna, quia illa non potest impedire jus alterius religionis, quod necessario consequitur ex professione et admissione talis personæ, et prior religio, eo ipso quod permisit talem personam aliam profiteri, permisit etiam amittere spem, quam de illius successione habere poterat. Sic ergo dicendum censeo de transitu ad sæculum; nam si solum fiat quoad separationem a consortio religionis, manente vinculo, tunc certum est religiosum nunquam recuperare jus succedendi in propria persona, quia semper

est incapax; unde si sit frater Minorita, nullo modo succedere potest; si autem sit alterius religionis capax hæreditatis, semper illi acquirat succedendo, nisi ita sit omnino separatus, ut alteri Ecclesiæ vel Episcopatu addictus sit, sive intercesserit ejectio, juxta superius dicta de illa, sive fuerit pura et legitima translatio; tunc enim succedet acquirendo Ecclesiæ vel Episcopatu, ut dictum est.

20. At vero, si transitus ad sæculum fiat per ablationem vinculi professionis, media legitima dispensatione (supponimus enim interdum esse possibilem), tunc recuperabit illa persona jus succedendi et acquirendi sibi, quia facta est capax ante mortem parentis, et quia prior religio amittendo personam amisit spem ad successionem ejus, ut constat ex præcedentibus punctis. Unde qui legitime dispensavit cum persona sacra, ut desineret esse sacra, consequenter dispensavit ne jus illud, vel spes, quæ videbatur aliquo modo consecrata Deo, amplius permaneret. Neque hoc repugnat dictis in c. 14, nam ibi locuti sumus de bonis non tantum in spe, sed in re ipsa acquisitis monasterio, de quibus longe alia ratio est. Et in hanc sententiam inclinat Gregorius Lopez, in glossa 1, ad legem 22, tit. 3, partit. 6, et videri etiam potest noster Molina, tomo 4 de Justitia, disp. 140.

Quantum in Episcopo regulari extendatur facultas retinendi bona temporalia.

21. *De quibus acquisitis sit hæc retentio licita.* — Hactenus de acquisitione; sequitur dicendum de retentione, seu possessione bonorum acquiritorum, quæ secundo loco in numero decimo tertio proponebatur, nam in hoc etiam multum differt inter religiosum factum Episcopum, et alios, quia quidquid acquirat in Episcopatu, sive ex bonis sui Episcopatus, sive quolibet alio titulo, etiam hæreditario, juste et licite possidet, seu tenet apud se. Ita docent omnes, et colligitur ex dicto c. *Statutum*, in quo imprimis expendo illam particulam, *sibi hæreditatem vindicandi potestatem habeat*; nam illa particula *sibi*, demonstrat quoad commoditatem, atque adeo quoad possessionem seu retentionem, sibi acquirere, quanquam Glossa ibi exponat *sibi*, id est, Ecclesiæ suæ, quod ad textum non est necessarium; nam infra satis explicat quomodo acquirat sibi. Si autem admittatur expositio, intelligendum est quoad proprietatem, quod in textu significatur, cum infra dicitur: *Ad altare restituat*, intelligiturque postquam de-

cesserit, vel Episcopatum dereliquerit, juxta statim dicenda.

22. *De quibus non liceat.* — Loquimur autem de acquisitis in Episcopatu; nam quæ prius in religione seu monasterio adquisierat, vel peculium quod de licentia Prælati habebat, amplius retinere non potest; ita enim habetur in eodem c. *Statutum*, cujus verba sunt: *Sed quidquid adquisierat, vel habere visus fuerat, monasterio relinquat, et Abbatis arbitrio.* Quæ verba nonnulli limitant ad bona acquisita per industriam religiosi; nam patrimonialia transferri putant, quod tenuit Panormitanus, cum Cardinali, in c. *Quod ad te*, de Clericis conjugatis, n. 8, ubi additio ejus idem sequitur, et alia refert. Sed oppositum censeo verius, quod tenuit Petrus de Perusio ibi, et Anton. de Butrio, consil. 76, et satis probant verba illius textus: *Quidquid adquisierat vel habere visus fuerat*, quæ disjunctio excludit omnem aliam distinctionem, et præterea id satis confirmat supradicta circa translatos de una religione ad aliam. Constat ulterius ex illis verbis, statim esse talia bona relinquenda; nec posse retineri, etiam quoad usum vel usumfructum, ut postea restituatur monasterio tempore mortis; nam textus manifeste in hoc etiam distinguit inter bona prius et posterius acquisita. Quod similiter confirmant supradicta de religioso transeunte ab una religione ad aliam. Unde D. Anton., in tractatu de Suspensione, c. 4, num. 20, refert privilegium concessum, a Clemente IV, ordini Prædicatorum, ut qui assumitur ad Episcopatum, priusquam consecratur, resignet ordini libros et alia quæ habebat, et alioqui sit ab executione Pontificalis ministerii suspensus; idemque præcepit Minoribus Alexander IV, ut refert in libro *Monumenta Minorum*, tract. 1, non longe a principio.

23. *An translatus ad alterum Episcopatum possit retinere acquisita in priore.* — Quæri autem hic potest, an idem iudicium cum proportionem sit de bonis acquisitis in Episcopatu; nimirum, si talis Episcopus regularis ab uno Episcopatu ad alium transferatur, an possit secum deferre bona in illo acquisita, ut eis utatur et fruatur quamdiu vixerit, quamvis postea tempore mortis restituenda sint priori Ecclesiæ; an vero teneatur statim illa relinquere. In dicto enim c. *Statutum*, solum dicitur esse restituenda Ecclesiæ vel Episcopatu bona in illo acquisita, non tamen declaratur quando sunt restituenda: videtur autem proportio servanda inter hunc transitum ab uno

Episcopatu ad alium, et priorem a religione ad Episcopatum; nam, sicut Episcopus adquiret suæ Ecclesiæ, ita religiosus suo monasterio; sed propter hujusmodi acquisitionem tenetur religiosus, cum fit Episcopus, statim relinquere omnia bona monasterio; ergo eadem ratione transiens ad alium Episcopatum tenetur statim relinquere priori Ecclesiæ quidquid in illa adquisierat. Confirmatur primo, quia proprietas illorum bonorum est apud talem Ecclesiam; ergo, eo ipso quod dissolvitur spirituale matrimonium inter Episcopum et suam Ecclesiam, nascitur obligatio relinquendi illi bona sua, quia nullum justum titulum habet ad retinendum illa bona, et usum vel usumfructum eorum invito domino. Et confirmatur secundo, quia quoad utilitatem et servitium suæ Ecclesiæ, perinde est mutare Episcopatum ac mori; ergo perinde tenetur in utroque casu relinquere hujusmodi bona tali Ecclesiæ. In contrarium autem est, quia in dicto cap. *Statutum*, dicitur monachum, factum Episcopum, vendicare sibi hæreditatem paternam; ergo simpliciter sibi comparat talium bonorum commoditatem; illam ergo retinere potest quamdiu vivit, satisfacietque ultimæ parti illius canonis, si ea restituat monasterio tempore mortis; et confirmatur, quia cum in jure non sit major obligatio expresse imposita Episcopo, non est cur nos illam augeamus.

24. *Responsio quoad acquisita ex fructibus prioris Episcopatus.* — In hac re ego non invenio expressam juris decisionem, imo nec in auctoribus adhuc reperi hanc dubitationem expresse tractatam. Videtur autem probabiliter posse distinguere inter bona acquisita ex redditibus Episcopatus, vel aliunde comparatis, sive fuerint jure hæreditario obtenta, sive quocumque alio sæculari titulo. De prioribus enim probabiliter videtur debere statim relinqui illi Ecclesiæ, in qua acquisita fuere, quia omnino sunt ejus, quasi ex intrinseco titulo, eorumque usus et administratio solum concedebatur huic personæ ratione Episcopatus talis Ecclesiæ; ergo, quocumque ratione dimittat Episcopatum, non potest amplius illa bona apud se retinere, neque eis frui; item quia alias etiamsi esset magna quantitas pecuniæ, vel aliarum rerum quæ usu consumuntur, posset omnia secum deferre, et illa in sua vita consumere, quod esset in magnum præjudicium talis Ecclesiæ, idque sine sufficiente titulo et ratione, cum ille jam tali Ecclesiæ non inserviat, et aliam habeat unde sustentari possit.

25. *Responsio verisimilis quoad acquisita alio titulo.* — De aliis autem bonis proprio et peculiari titulo acquisitis, videtur satis verisimile quod transeant cum persona, argumento ex c. *Ex transmissa*, de Renuntiatione, et c. *Quod a te*, de Clericis conjugatis, ubi Panormitanus notat bona patrimonialia sequi personam, citans etiam legem primam, ff. de Collegiis illicitis; et ratio differentie esse potest quia bona patrimonialia seu extranea per se non pertinebant ad Ecclesiam, sed solum per accidens, ratione conditionis talis personæ. Unde alii Episcopi per se directe illa sibi acquirunt, et possunt de illis testari, etiamsi de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis non possint, ut notant Panormitanus et omnes, in c. 1, de Testamentis; ergo verisimile est, translata persona ad alium Episcopatum, transferri cum ea hæc bona patrimonialia, seu sæcularia.

26. Dices: si illa jura et hic discursus aliquid probaret, etiam suaderet talia bona transire ad secundum Episcopatum quoad dominium et proprietatem, quia dicta cap. *Ex transmissa*, et *Quod a te*, ita loquuntur, et Panormitanus et alii Doctores in eodem sensu aiunt, bona donata Ecclesiæ a clerico habente in ea beneficium, translata inde persona, secum deferre bona quæ antea erant illius propriarum Nihilominus in præsentem non censeo tantam extensionem admittendam; nam in dicto c. *Statutum* dicitur illa bona esse restituenda ad altare, ad quod santificatur et titulatur; item quia dominium illorum bonorum semel acquisitum fuit primæ Ecclesiæ; ergo non debet illo privari, quamvis privetur persona, tum quia beneficium principis semper intelligitur fieri sine præjudicio tertii; tum etiam quia afflictis non est augenda afflictio; sic ergo Ecclesia orbata suo pastore non est simul bonis ejus privanda. Neque alia jura loquuntur in simili specie, sed de clerico sæculari capite proprii domini, de quo est longe diversa ratio; et eodem modo loquuntur citati auctores, qui variis modis explicant et limitant illam doctrinam, etiam in eo casu; et summa omnium est, in illo reddi bona tali clerico, vel ex benignitate potius quam ex justitia, vel quia in donatione talis conditio inclusa subintelligitur, ex dispositione juris. In præsentem autem casu nullum habemus simile jus, quare illud extendendum non est in Ecclesiæ præjudicium.

27. Quin potius, propter has rationes est mihi res valde dubia, an liceat Episcopo in eo casu deferre secum talia bona, etiam quoad

usum vel usufructum, nisi in eo casu in quo ipse Episcopus illis indigeret ad suam sustentationem, ut si renunciasset Episcopatu, sine transitu ad alium, vel sine aliquapensione aut beneficio ecclesiastico ad suam sustentationem sufficientem. Tunc enim ipsa ratio postulat, ut de bonis quæ ad ipsum pertinebant, alatur. Extra hos vero casus, non videatur sufficiens fundamentum ad limitandum dictum jus, etiam quoad possessionem et usumfructum talium bonorum, cum ille non sit dominus eorum, et desinat esse administrator, quia hoc munus solum ratione Prælationis illi conveniebat, ut bene notavit Panormitanus, in cap. 1, de Testamentis, in fine.

Quantum in Episcopo regulari extendatur facultas expendendi bona temporalia.

28. *Sententia multorum æquiparans in hoc usu Episcopum regularem et secularem.* — Ultima actio est usus seu dispensatio bonorum, quæ tertio loco, in n. 13, posita est. In qua etiam manifestum est habere Episcopum ampliore facultate, quam religiosus status postulet, vel etiam permittat, quia multo plura in statu Episcopali necessaria sunt. Quæri autem solet an in hoc usu habeat Episcopus regularis tam liberam facultatem sicut sæcularis; nam quod illam habeat videtur esse communis sententia, quam tenet Navarrus, q. 1 et 2, de Redditibus ecclesiasticis; et Sot., lib. 40 de Justitia, art. ult., idem sentit, tamen ex diversis principiis; Navarrus enim putat Episcopos etiam sæculares non esse veros dominos, imo nec perfecte usufructuarios reddituum ecclesiasticorum, sed tantum administratores, cum plena facultate utendi et disponendi de illis bonis in pios usus. Hanc autem facultatem sine dubio habet æqualem regularis Episcopus, quia non minus fideliter hoc munus præstare potest, quam sæcularis, et quia illa facultas convenit ex vi tituli Episcopalis, qui titulus ejusdem rationis est in utroque; et hanc sententiam tenuit Cardinalis, in Clementina 2, § *Sed et talis*, de Vita et honestate Clericorum, et videtur favere Concilium Tridentinum, capite 4, De Reformatione, dicens de Episcopis: *Omnino vero eis interdicit, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos familiares suos augere studeant, cum et Apostolorum canones prohibeant ne res ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent, sed, si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant, etc.*; et infra subdit hoc habere locum non solum in Episcopis, sed etiam in quibuscum-

que tam sæcularia, quam regularia beneficia obtinentibus; ergo idem etiam sentit Concilium de Episcopo regulari, neque ampliorem facultatem sæculari concedit. At vero Soto longe diverso nititur fundamento; ipse enim, q. 4 ejusdem libri, ex professo probat Episcopos esse veros dominos suorum reddituum, et consequenter, tanquam veros dominos, habere liberam dispensationem, cum onere tamen fideliter implendi onera Episcopalia; postea vero in alio articulo ultimo facit æquales Episcopos regulares, etiam in ipso dominio, ut supra retulimus; ex quo manifeste concludit, monachos Episcopos periinde possidere ecclesiastica bona ac reliquos sæculares. Itaque Navarrus, dum sæculares Episcopos re ipsa pauperes facit, æqualitatem inter eos et regulares constituit; Soto vero, ut eandem faciat æqualitatem, regulares Episcopos divites facit.

29. *Non æquiparari dictos Episcopos verior sententia.*—Inter has sententias, Navarri opinio minus improbabilis est; nam fundamentum Soti, quoad hanc partem de dominio regularium Episcoporum, revera est improbabile. Absolute vero etiam opinio Navarri non placet; probabilius enim censo Episcopos sæculares esse dominos fructuum suorum Episcopatum, ut plane sentit D. Thomas, dicta quæst. 183, art. 7, ubi prius dicit, Episcopos habere propriorum bonorum dominium; postea vero subdit, eandem esse rationem de his redditibus ecclesiasticis, qui specialiter sunt Episcopatu deputati, de qua re alibi in opere de Ordine tractari solet. Ex hac ergo inæqualitate, quam regularis et sæcularis Episcopus habet in dominio talium bonorum, infero non esse æquales in facultate dispensandi illa. Probatur primo ratione generali, quia major est potestas domini quam dispensatoris, ex genere suo; ergo etiam in præsentia est major, quia nullo jure speciali impeditur illa inæqualitas. Secundo declaratur, nam aliqua dispensatio seu usus talium bonorum esse potest licita Episcopo sæculari, quæ non sit regulari; ut, verbi gratia, si ille pauperum necessitatibus, et aliis piis operibus sui Episcopatus sufficienter providit, et adhuc habeat superflua de suis redditibus, nihil profecto peccabit, si aliquid donet ob solam cognationem vel liberalitatem, quidquid Navarrus dicat in citata questione prima, monito 40, n. 12, neque id repugnat Concilio Tridentino, quia fieri potest sine dissipatione ecclesiasticorum bonorum, ut alibi dicemus, Episcopo autem regulari hoc non li-

cet, nisi cum magna moderatione. Præterea in multis casibus, licet uterque peccet, abundantius donando quam possit, est tamen diverso modo; nam sæcularis non peccabit contra justitiam, sed contra religionem, abutendo bonis aliquo modo sacris; vel contra misericordiam, omittendo pauperes propter consanguineos; vel contra obedientiam canonum ecclesiasticorum, præsertim dicti Concilii Tridentini. Regularis vero, præter hos modos, peccabit etiam contra justitiam, cum ea donet quorum non est dominus, et ultra facultatem dispensandi quam habet. Dices: cui facit injustitiam? non enim suæ religioni, quia illa nullum jus habet ad talia bona; nec suæ Ecclesiæ, quia illa potius tenetur ex justitia portionem suam dare Episcopo. Respondetur, injustitiam fieri propriæ Ecclesiæ, in qua manet dominium talium bonorum, propter incapacitatem talis personæ; et ideo, licet ex justitia teneatur alere Episcopum, eique administrationem illorum bonorum committere, nihilominus ipse etiam tenetur ex justitia jus Ecclesiæ illasum servare.

30. *Ratio ex multis discriminibus.*—Præter hæc, Episcopo sæculari, per se loquendo, licet non est habere ditiores suppellectilem, et ampliorem familiam quam regulari; nam, licet uterque possit et debeat Episcopalem dignitatem cum omni decencia et honore tractare, tamen sæcularis, etiam in hoc aliquantum excedat, vel nihil, vel saltem non graviter peccabit, si aliunde sufficientem pauperum curam habeat; regularis vero, mea sententia, facile poterit in hoc graviter peccare, quia debet servare paupertatem religiosam, in his quæ dignitati Episcopali non repugnant. Et simili modo dicam, facilius posse graviter peccare religiosum Episcopum notabilem pecuniæ quantitatem per ludum aut alium modum similem expendendo, quam sæcularem, ex eodem fundamento. Denique, quamvis neuter ex his Episcopos possit testari de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, nihil tamen repugnet consuetudine alicubi introducti, ut Episcopi testari possint de illis bonis, et nihilominus ex vi talis consuetudinis non posset testari Episcopus regularis propter incapacitatem personæ; imo fortasse, quoad hoc nunquam posset consuetudo prævalere, quia voto contraria videtur. Et ob eandem causam, licet Pontifex possit utrique Episcopo facultatem testandi concedere, longe tamen facilius, et ex leviori causa, Episcopo sæculari quam regulari; imo facultas data sæculari siue ulla cau-

sa valida esset, licet illicite daretur; data autem regulari videtur invalida; nam prior est tantum contra jus humanum, posterior vero includit dispensationem in voto, quæ sine causa data nulla est. Denique patrimonialia bona potest sæcularis Episcopus libere expendere, et de eis testari, quod non potest regularis Episcopus. Ex his ergo, ut existimo, manifeste convincitur, non habere tam amplam facultatem dispensandi, et expendendi bona temporalia religiosum Episcopum quam sæcularem, quanquam auctores non tam accurate et in particulari hanc comparisonem expendere. Fortasse tamen Cardinalis et alii, cum hos Episcopos faciunt æquales in libera dispensatione bonorum, non loquuntur de æqualitate in actibus et radice hujus dispensationis, prout a nobis explicata sunt, sed solum in libertate quoad modum dispensandi, ut in proximo sequenti puncto declarabimus.

31. *In qua independentia æquiparentur Episcopus regularis et sæcularis.*—Ultimo enim ex his constat, quod ultimo etiam loco supra, in fine n. 11, proposuimus, quare, scilicet, dicatur religiosus factus Episcopus habere ampliorem usum rerum quoad modum, et quandam independentiam ab alterius voluntate. Diximus enim, tomo præcedenti, in hoc maxime consistere uti re aliqua, non ut propria, quia solum fit ad arbitrium Prælati, et dependenter a voluntate ejus; religiosus ergo factus Episcopus jam non habet hanc dependentiam, sed ipso jure, ut sic dicam, et ex vi tituli Episcopatus, potest libere dispensare talia bona in omnem usum alias sibi non prohibitum; in hoc ergo recte æquiparatur Episcopus regularis sæculari, et id solum probant fundamenta Soti, Navarri et aliorum, quia, scilicet, titulus Episcopalis ejusdem rationis est in regulari et in sæculari Episcopo. Nihilominus tamen multa sunt prohibita in hoc genere dispensationis Episcopo regulari, quæ non prohibentur sæculari. Quod quidem non oportet intelligi de prohibitione speciali juris positivi; sufficit enim naturalis prohibitio, quæ sequitur ex vi voti paupertatis, et status religiosi, ut declaratum est.

32. Dices: illam independentiam a facultate alterius, etiam quoad usus licitos, videtur esse contraria voto paupertatis. Respondetur imprimis non esse contrariam, quia est quasi intrinseca tali statui, et ideo Superior qui illum statum concessit, consequenter fecit facultatem utendi bonis ejus quantum ejus conditio postulat. Unde, licet hæc dicatur indepen-

dentia a facultate per hominem (ut sic dicam) concedenda, includit nihilominus facultatem Prælati per jus ipsum datam, quod satis est ad substantiam paupertatis. Quod inde maxime declaratur, quia ipsemet Superior, hoc est Summus Pontifex, posset in hoc modum ponere Episcopo regulari, limitando modum disponendi de hujusmodi bonis, quia est illi specialiter subjectus per obedientiæ votum, ut statim videbimus, et votum etiam paupertatis retinet, ut hactenus demonstravimus; de essentia autem voti paupertatis est, ut dispositio talium bonorum ex Superioris arbitrio semper pendeat. Sicut ergo in superioribus diximus, non posse Prælatum religionis ita concedere peculium religioso, et facultatem disponendi de illo, quin semper possit a Prælato revocari, vel determinatus modus præscribi, ita regularis Episcopus non potest in hoc esse omnino independens a Pontifice, sed ejus arbitrio in usu talium bonorum semper debet subesse, et ita satis constat quomodo substantiam paupertatis retineat.

CAPUT XVII.

AD QUID TENEATUR IDEM EPISCOPUS QUANTUM AD VOTUM OBEDIENTIÆ ERGA PRÆLATUM SUÆ RELIGIONIS, AUT ETIAM REGULAS.

Prima assertio tripartita pro priore parte tituli.—Superest dicendum de obedientia, quæ dupliciter a religiosis exercetur. Primo, circa præcepta Prælatorum religionis, quæ ab homine, ut sic dicam, imponuntur; secundo, circa observationem regulæ religiosæ, et observantiarum, quæ ratione illius unicuique regulari competunt. Quantum ergo spectat ad priorem partem tituli, dicendum est, quamvis Episcopus regularis substantiale votum obedientiæ retineat, nihilominus ratione illius non teneri ad obediendum Prælati suæ religionis, sed soli Pontifici Summo subesse. Prima pars constat ex dictis, quia hoc votum est maxime de substantia religionis; item quia non repugnat statui Episcopali, ut per se constat. Secunda pars declaratur primo, quia votum obedientiæ, etiam factum in tali religione, non postulat essentialiter actualem subjectionem ad aliquem Prælatum talis religionis, nam Generalis religionis, etiamsi perpetuus sit, votum obedientiæ retinet, et tamen nulli Prælati regulari subest; item quia Summus Pontifex est summus Prælatum cujuscumque religionis, et substantia voti obedientiæ